

SjømatNorge

Årsmelding 2021

Om Sjømat Norge

Sjømat Norge er en landsomfattende kombinert bransje- og arbeidsgiverforening og er en landsforening tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). Sjømat Norge Service er en del av Sjømat Norge. Ved utgangen av 2021 hadde Sjømat Norge 800 medlemsbedrifter. Selv om en del av disse inngår i konsern, gjør dette Sjømat Norge til landets klart største organisasjon innenfor marine næringer. I sum har medlemsbedriftene i Sjømat Norge om lag 18 500 arbeidstakere.

Sjømat Norge representerer havbruksnæringen fra marine fôrråvarer via fôr og havbruk til marked, samt selskap som selger tjenester og produkter til havbruksnæringen. Blant disse inngår havbruksrederi, produsenter av utstyr, tjenesteleverandører og selskap som arbeider innenfor fiskehelse- og miljøområdet. I fangstbasert sektor dekker Sjømat Norge bedrifter fra kaikanten og ut til markedet. Sjømat Norge organiserer også bedrifter som produserer marine ingredienser til næringsmidler.

Sjømat Norge har hovedkontor i Næringslivets Hus i Oslo og kontorer i Bergen, Ålesund, Trondheim og Tromsø. Betingelser og rettigheter knyttet til medlemskap, organisering og øvrige bestemmelser er nedfelt i Sjømat Norges vedtekter (vedtatt i 2001, sist endret 3. april 2019). Årsregnskap for 2021 er å finne i eget dokument.

Organisasjonens formål:

- ivareta og fremme medlemmenes felles interesser overfor myndigheter, nasjonale og internasjonale institusjoner, organisasjoner og samfunnet ellers
- arbeide for at medlemmene får rammebetingelser og utviklingsmuligheter som styrker deres konkurransedyktighet og lønnsomhet, og gir gode og sikre arbeidsplasser
- sørge for aktiv profilering av næringen
- styrke næringens kompetanseutvikling
- arbeide for gode og stabile forhold mellom medlemsbedriftene, de ansatte og deres organisasjoner
- ivareta medlemmenes interesser innad i NHO.

Slik jobber vi på vegne av våre medlemmer

Administrasjonen planlegger og gjennomfører det næringspolitiske arbeidet sammen med tillitsvalgte. Administrasjonen utarbeider høringsvar, deltar i råd og utvalg, og leverer rådgivningstjenester på ulike fagområder til medlemsbedriftene.

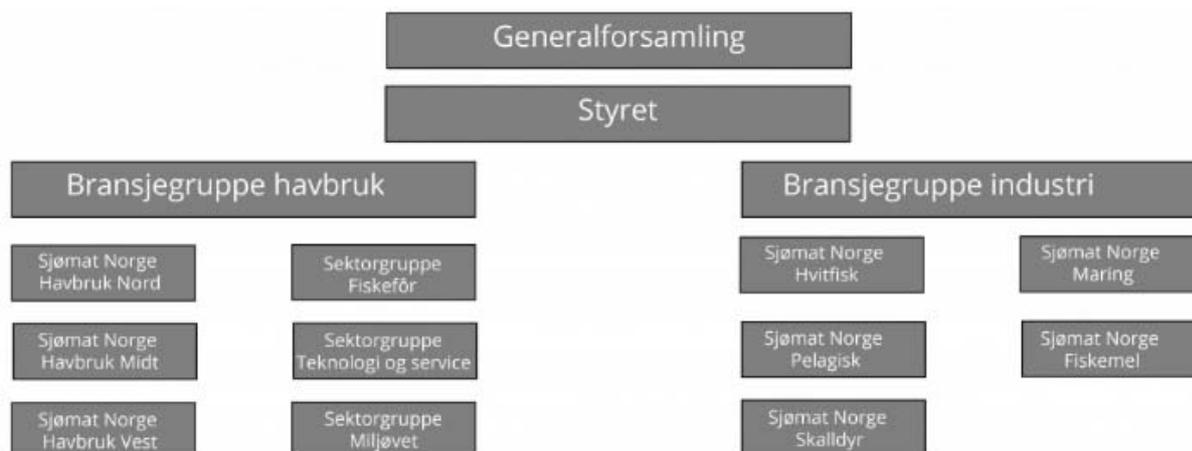
Sentrale tall 2016-2021:

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Medlemsbedrifter	491	550	600	670	770	800
Årsverk i medlemsbedriftene	ca. 12 000	ca. 12 500	ca. 14 000	ca. 14 300	Ca. 16 000	Ca. 18 500
Antall møter i styret *	15	15	10	12	14	14
Behandlede saker i styret *	71/25	81/27	63/26	74/30	61/32	89/45
Antall møter i bransjegruppene	13	14	14	12	25	17
Behandlede saker i bransjegruppene	84	100	87	85	129	104
Ansatte i administrasjonen	20	21	22	24	27	25
Sykefravær i adm.	0,4 %	1,4 %	2,6 %	0,4%	0,3%	1,2%

*) Møter i styret inkl. skriftlige møter/behandlinger.

***) Styresaker for hhv. Sjømat Norge/Sjømat Norge Service. Styret i Sjømat Norge Service er sammenfallende med styret i Sjømat Norge og møtene avvikles parallelt.

Tillitsvalgte organer

Sjømat Norge representerer en stadig økende del av den samlede sjømatnæringen. Dette gir oss tyngde og gjennomslagskraft. Sjømat Norges strategier forankres bredt gjennom organisasjonsarbeidet i de tillitsvalgte organer. Mellom generalforsamlingene er styret øverste besluttsende organ i Sjømat Norge. Bransjegruppene for henholdsvis havbruk- og industrisektoren er de viktigste rådgivende organene for styret. Bransjene har også egne sektorgrupper. Innenfor havbruk er det regionlag for havbruksbedriftene i Nord-Norge, Midt-Norge og Vestlandet, samt sektorgrupper for fiskefôr, teknologi og service og miljø- og veterinærtjenester (MiljøVet). Innenfor industri er det sektorgrupper for hvitfisk, pelagisk, skalldyr, fiskemel og marine ingredienser. I tillegg til møter i tillitsvalgte organer gjennomføres det i løpet av året medlemsmøter fordelt på region, bransje og tematikk.

Sjømat Norge er representert med tillitsvalgte i NHO. Fredd Wilsgård er varamedlem i NHOs styre. I tillegg har Sjømat Norge én fast representant i NHOs representantskap og tre representanter i NHOs generalforsamling.

2021 i sjømatnæringen

Eksternt relasjonsarbeid og alliansebygging.....	4
Forholdet til Norges sjømatråd AS	4
Politiske endringer 2021	5
Politisk arbeid, inkl. valgkamp, ny regjering og nytt Storting.....	5
Skjerpet skattlegging av næringslivet.....	5
Håndtering av Covid-19	5
Samarbeid med myndighetene i krisetider	6
Smittevern i produksjonen	6
Tilgang på arbeidskraft.....	6
Vareflyt/logistikk.....	7
Matvareberedskap	7
Markedseffekter av Covid-19	7
Koronapandemien og arbeidet i organisasjonen.....	8
Likestilling i Sjømatnæringen.....	8
Sjømatnæringen som en sentral del av det grønne skiftet.....	8
Oppfølging av bærekraftmålene i Sjømat 2030	8
Matsvinn	10
#MerAv og samarbeid for økt sjømatkonsum.....	10
EU Taksonomi	10
Gjennomføring av EUs dyrehelselov i Norge.....	11
Industriutslippsdirektivet.....	12
Digitalisering	12
Markedsadgang.....	13
Arbeids- og ressurskriminalitet.....	14
Råstofftilgang.....	14
Rettsak Norges Sildesalgslag	14
Themissaken	14
Offentliggjøring av omsetningsinformasjon.....	15
Arbeidet med revisjonen av NS 9415 og høringen av NYTEK22	15
Utvalg for å vurdere tillatelsessystemet i havbruket	16
Arbeid for å gjøre trafikklysreguleringen mer treffsikker.....	16
Havbruk til havs.....	16
Tilsyn med dykkere.....	17
Rederiskatt	17
Tariffoppgjøret 2021.....	17

Eksternt relasjonsarbeid og alliansebygging

Sjømat Norge har en sentral oppgave i å fremme medlemmenes interesser og bidra til gode rammebetingelser. For å få formidlet kunnskap om næringen, hvilke utfordringer næringen møter og hvilke behov og ambisjoner sektorene har for utvikling, matproduksjon, verdiskaping og sysselsetting, er det nødvendig med bred kontakt med politiske miljøer, forvaltning og andre aktører gjennom året. Møtepunktene er av ulik art og både administrasjon og tillitsvalgte er involvert i dette arbeidet.

Sjømat Norge er en viktig stemme innad i NHO, som igjen er en toneangivende stemme i den offentlige debatten. Samarbeidet med NHO sentralt og de øvrige landsforeningene er styrket. Også i 2021 har Sjømat Norge hatt et godt samarbeid med flere av de største arbeidstakerorganisasjonene i næringspolitiske saker.

Sjømat Norge samarbeider godt med andre næringsorganisasjoner og deltar i viktige allianser på saksområder der det er felles interesser. I 2021 har vi også videreført dialogen med sentrale samfunnsaktører som miljøbevegelsen, dyrevernerne og forskningsinstitusjoner.

Sjømat Norge har sammen med de andre organisasjonene i næringen etablert felles arenaer både for toppledere og kommunikasjonsmedarbeidere i form av blant annet ambassadørkorps. Dette for å styrke omdømmearbeidet, koordineringen og den utadrettede formidlingen av felles budskap og faktainformasjon knyttet til saker hvor organisasjonene og næringen har felles interesser. Omdømmeundersøkelser viser at en stor andel av befolkningen har manglende kunnskap om sjømatnæring. Derfor er kunnskapsbygging, kampanjer og informasjonsdeling en viktig del av vårt arbeid for å sikre satsning på sjømatnæringen i Norge.

Forholdet til Norges sjømatråd AS

Norges sjømatråd AS og organisasjonens posisjon i næringa har ved flere anledninger de siste årene vært gjenstand for diskusjoner i styret i Sjømat Norge. Dette har sammenheng med at Sjømatrådet i senere år har fått en styresammensetting hvor næringas representanter er erstattet med personer med svak tilknytning til næringa. I tillegg har det blitt en utfordring at myndighetene (særlig Nærings- og fiskeridepartementet, NFD) har tatt et sterkere grep om organisasjonen, noe som har medført at departementet i økende grad oppfattes som den reelle eier og ikke næringa selv, pluss at enkelte selskaper har en oppfatning av at innkrevde avgiftsmidler kunne hatt bedre anvendelse i eget selskap. Det siste som en følge av at man i dag har en langt mer moden næring, som jevnt over har godt etablerte markedskanaler og som har mindre behov for flere av de oppgaver som utføres av Sjømatrådet.

Sjømat Norge har i beretningsåret både gjennom direkte kontakt med politisk ledelse i NFD og skriftlige innspill fulgt opp næringas klare ønske om sterkere styring med Sjømatrådets aktiviteter. I slutten av mai 2021 og i forkant av generalforsamling i Sjømatrådet, sendte Norges Fiskarlag og Sjømat Norge et felles brev til NFD hvor det ble anmodet om at departementet oppnevnte et styre som utelukkende besto av personer som har en aktiv rolle i sjømatnæringen, og hvor det ble påpekt at dette er avgjørende for å sikre fremtidig tillit til Norges sjømatråd.

Svar fra statsråd Odd Emil Ingebrigtsen ble mottatt 26. juli 2021: "NFD ønsker å legge til rette for å sikre at organisasjoner som Sjømat Norge og Fiskarlaget kan gi sine innspill før beslutning tas i fremtidige styrevalg i Sjømatrådet. Jeg vil derfor vurdere å etablere en praksis med en valgkomite, hvor organisasjonene er representert sammen med embetsverket i NFD, som kommer med innspill i god tid før beslutning skal tas i generalforsamling."

Sjømat Norge vil følge opp ny politisk ledelse med sikte på at det blir etablert en valgkomite som gir næringen reell medstyring.

Styret i Sjømat Norge besluttet med bakgrunn i svaret fra statsråd Ingebrigtsen, samt forutgående muntlig kontakt med statsråden, at dialogen med NFDs embedsverk skulle styrkes for å bygge forståelse for historikken bak Sjømatrådets etablering, for hvorfor næringen opplever å ha eierskap med organisasjonen og hvorfor næringen er opptatt av å ha mest mulig styring med aktivitetene. «En oppfølgende dialog med departementet kan med fordel koples på statsrådets varslede formalisering av næringens rolle i tilknytning til styreoppnevnelser», konkluderte styret.

Den direkte kontakten mellom Sjømatrådets og Sjømat Norges administrasjoner er også blitt styrket i beretningsåret, med eget fysisk kontaktmøte på høstparten.

Politiske endringer 2021

Politisk arbeid, inkl. valgkamp, ny regjering og nytt Storting

Sjømat Norge legger stor vekt på politisk arbeid overfor Stortinget og regjeringen samt politikere regionalt og lokalt. I 2021 har Sjømat Norge hatt stor aktivitet knyttet til de ulike partienes arbeid med slutføring av partiprogram for stortingsperioden 2021-2025. Det har også vært jobbet mye med synliggjøring av sjømatnæringen under stortingsvalgkampen, og i etterkant med innspill i forbindelse med ny regjeringsplattform. Vi har gjennomført kontaktmøter med ny politisk ledelse, deltatt i relevante høringer på Stortinget samt etablert kontakt med representantene i de for oss viktigste komiteene på Stortinget.

Skjerpet skattlegging av næringslivet

Solbergregjeringen la fram forslag til statsbudsjett for 2022 i oktober før den gikk av. Ett av forslagene som ble lansert var å endre verdifastsettelsen av havbrukstillatelse fra kostpris til omsetningsverdi. Dette kan medføre en betydelig skjerpet skattlegging av havbruksselskap med lokalt forankret eierskap. Støre-regjeringen la få uker senere frem en tilleggsproposisjon og etter forhandlinger ble et flertall bestående av AP, Sp og SV, enige om statsbudsjettet for 2022. Forliket resulterte i en betydelig økning i satsene for formues- og utbyttebeskatning. Endringene vil påvirke svært mange selskaper negativt. Ikke minst gjelder dette for fiskeindustrien som har marginal avkastning. For havbruket vil endringer i verdifastsetting av havbrukstillatelse få store konsekvenser for en rekke selskaper. Kombinasjonen med økte skattesatser gir en cocktaileffekt som kan medføre strukturelle endringer i havbruksnæringen. Sjømat Norge jobber med å kommunisere de negative konsekvensene skatteendringene vil ha, særlig for lokaleide selskaper, og for å finne løsninger som ikke setter våre medlemmer i en uholdbar situasjon. Å få reversert vedtaket om verdifastsetting av havbrukstillatelse og å sikre et konkurransedyktig skattenivå for hele sjømatnæringen er en prioritert oppgave for Sjømat Norge. Dette arbeidet er fulgt opp med aktivt arbeid opp mot ny politisk ledelse, i høringer i Stortingets Finanskomite og Næringskomite, og mot benker og stortingsrepresentanter.

Håndtering av Covid-19

Koronapandemien har også i 2021 satt sitt preg på norsk samfunnsliv og på sjømatnæringa.

Sjømatnæringen er definert som en kritisk samfunnsfunksjon som del av forsyningsleddet. Sjømat Norge var sentral i arbeidet med å sikre at næringen har fått en slik definisjon. Dette gjør at sjømatnæringa hensyntas slik at produksjonen i størst mulig grad går som normalt. Siden pandemiens begynnelse har Sjømat Norge hatt sin innsats særlig rettet mot tilgang på arbeidskraft, at produksjonen i næringa skal holdes i gang og at logistikken fungerer slik at det ikke blir problemer

med vareflyt – verken for varer ut eller innsatsfaktorer inn. Også smittevern og handelspolitiske effekter av pandemien har vært sentrale saker.

Samarbeid med myndighetene i krisetider

Sjømat Norge har under hele pandemien hatt tett og løpende kontakt med myndighetene, og har vært den organisasjonen som i kritiske situasjoner har vært næringens bindeledd mot myndighetene. Myndighetene har hatt behov for å fatte beslutninger svært raskt, og har dermed i perioder praktisert veldig korte høringsfrister. Sjømat Norge har som den største sjømatorganisasjonen blitt direkte koblet på mange av høringsprosessene, og har via vårt medlemskap i NHO gitt innspill i prosesser hvor kun de nasjonale paraplyorganisasjonene har blitt invitert. De viktigste samarbeidende myndighetene har vært:

- Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og Fiskeridirektoratet for overvåking av situasjonen for verdikjedene havbruk og villfisk.
- NFD og Rådet for matvareberedskap for overvåking av matvareforsyningen.
- NFD og GIEK for sikring av rammer til kredittforsikring.
- Justis- og beredskapsdepartementet om innreiseregelverk med mer.
- Statsforvalterne i nord, og lokale helsemyndigheter i nord for å sikre tilgang på arbeidskraft til spesielt torskefisksesongene 2021 og 2022.
- Sjøfartsdirektoratet som etat for innreise/utenlandsk arbeidskraft.
- Helse- og omsorgsdepartementet og Helsedirektoratet hva gjelder testregimer, karantenebestemmelser med mer.
- Arbeids- og sosialdepartementet og NAV om permitteringsregelverk, bruk av permittert arbeidskraft med mer.
- NFD og Utenriksdepartementet for sikring av vareflyt på tvers av landegrenser.
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, statsforvalterne, lokale helsemyndigheter og tolletaten

Smittevern i produksjonen

Medlemsbedriftene i Sjømat Norge har ønsket strenge regler for å unngå smitte inn i produksjonen. Slik smitte innebærer i tillegg til spredning også nedstenging av produksjonen og potensielt restriksjoner i handelen. Sjømat Norge har bidratt med løpende informasjon til næringa og medlemmene om hvordan smittevern best mulig kan håndteres. Bedriftene har selv hatt tett kontakt med lokale helsemyndigheter for å sikre best mulig løsninger for testing, karantene og for å unngå at eventuell smitte spres fra bedrift til kystsamfunnene.

Til tross for mangel på folk og hardt trykk i bedriftene, kunne Arbeidstilsynet i februar 2021 melde at fiskeindustrien tok smittevern på alvor. «Det generelle inntrykket etter tilsynene våre er at næringen tar smittevern på alvor. Dette er en næring som er vant til å jobbe godt med hygiene», kommenterte Arbeidstilsynet.

Tilgang på arbeidskraft

Sjømat Norge har under hele pandemien vært i løpende kontakt med myndighetene for å balansere behovene for smittevern opp mot tilgang på arbeidskraft. Dette gjelder spesielt arbeidstakere som er bosatt i EØS-området. Høsten 2020 hadde Sjømat Norge tett samarbeid med bedriftene i hvitfisksektoren, myndigheter lokalt, regionalt og nasjonalt med tanke på avvikling av vinterfisket i 2021. Målet har vært å sikre at vi skal ha gode testregimer, hindre import av smitte til bedrifter og lokalsamfunn, samt sikre at karantene kan avholdes på en smittevernsmessig god måte.

Økt smitte ved inngangen til 2021 medførte skjerpelser i innreiseregelverket. Sammen med NHO anmodet Sjømat Norge regjeringen om lettelse i de strenge innreisereglene for utenlandsk personell. Regjeringen kommuniserte på tross av dette at sesongarbeidere ikke fikk unntak fra reglene om

stengte grenser, selv om næringa var å anse som samfunnskritisk aktivitet. Utenlandsk arbeidskraft med særskilt kompetanse som var avgjørende nødvendig for virksomhetene kunne derimot omfattes av unntaksbestemmelsene, men dette ble tolket strengt og ble praktisert ulikt på grenseovergangene,

Spesielt ble hvitfisknæringa rammet i forbindelse med vinterfisket i 2021. Det ble mobilisert for å nyttiggjøre lokalt og regionalt ledig personell, og det ble også hentet inn arbeidskraft fra andre sektorer. Det er imidlertid utfordrende å bygge kompetanse på få dager. Derfor var det viktig for Sjømat Norge å kommunisere behovet for å sikre et minimum av den faste staben av sesongarbeidere til bedriftene.

Tabloide medieoppslag skapte et inntrykk av at næringslivet hentet inn utenlandsk arbeidskraft av hensyn til profitt, og at smitte på det sentrale østlandsområdet var knyttet til utenlandske arbeidstakere. Det var en krevende kommunikasjonsjobb å få formidlet tiltakene som var iverksatt fra næringen for å hindre smitte til samfunnet, og også norsk avhengighet av utenlandske arbeidstakere. Myndighetenes tilbakemelding fra lokalt, regionalt og nasjonalt nivå har imidlertid vært svært positive, og de har understreket hvor dyktige hvitfisknæringen har vært.

Fra sommeren 2021 har Sjømat Norge sammen med spesielt Statsforvalterne i Nordland og Troms & Finnmark samt lokale helsemyndigheter og bedriftene planlagt for vinterfisket i 2022. Samarbeidet har også denne høsten vært god, og bedriftene har gode tiltak for å sikre testing. Vi har oppnådd at fiskeværene skal prioriteres når det gjelder tilgang på hurtigtester. Sjømat Norge har også spilt inn et ønske om økt testkapasitet på grensen.

Vareflyt/logistikk

Transport av varer på tvers av landegrensene har hatt fritak fra de strengeste restriksjonene, men vareflyten har i 2021 trolig vært noe dårligere enn i 2020. Redusert flykapasitet har vært en utfordring ettersom mye av transporten tidligere foregikk i buken på passasjerfly. Dette er bare delvis kompensert gjennom bruk av regulære fraktfly.

I tillegg har verdensomspennende problemer med containerfrakt på skip også rammet sjømatnæringa, både direkte og indirekte ved at svekket fraktkapasitet på skip har gitt økt etterspørsel etter flyfrakt. Konsekvensene er betydelig høyere fraktrater for både fly og skip.

Den gradvise gjenåpningen sommeren 2021 ga økt etterspørsel etter godstransport på bil. Mankoen på biltransport og ubalanse i fraktstrømmene har tidvis skapt store problemer for kanskje særlig deler av norsk laks- og ørretnæring.

Matvareberedskap

Sjømat Norge har gjennom hele pandemien hatt faste og jevnlige møter med beredskapsansvarlige i NFD. Dette slik at myndighetene skal ha god oversikt over matevareforsyningen. Hovedbildet har vært at import og eksport har fungert godt, og at tilførselen av matvarer til butikkene ikke har blitt hindret.

Dette står i kontrast til de som hevder at pandemien viser at vi har blitt for avhengig av internasjonal handel og at det er behov for økt matvareberedskap og "selvforsyning". Parallelt med håndteringen har det derfor vært viktig for oss å bidra til å nyansere samfunnsdebatten. Vår erfaring er at internasjonal handel og matvareberedskap har fungert relativt godt under den største globale krisen siden andre verdenskrig.

Markedseffekter av Covid-19

Sjømatnæringen og annen matvareproduksjon har ikke vært de hardest rammede næringene. Det har vært generelt god etterspørsel etter det meste av sjømat, noe de samlede eksporttallene for 2021 også bekrefter. Det er imidlertid store forskjeller mellom ulike bransjer og fra land til land, hvor særlig

selskaper som har mye av sin produksjon rettet mot HoReCa også i 2021 har hatt betydelige utfordringer. Nedstenging av hoteller, restauranter og storkjøkken har i en viss grad endret konsummønsteret fra fersk til frossen.

Et stort positivt element er at markedene i Sørøst-Asia kom relativt raskt tilbake. Innskjerping av tidligere vedtatte krav i Kina om plast inneremballasje, blant annet med begrunnelse å begrense koronasmitte, har skapt forstyrrelser i handelen med Kina.

Koronapandemien og arbeidet i organisasjonen

Internt har Sjømat Norges arbeid blant annet omhandlet interne smitteverntiltak blant ansatte, medlemmer og tillitsvalgte, og tilpassing av møteplasser og arrangementer.

For vesentlige deler av organisasjonen, og særlig hovedkontoret i Oslo, har året vært preget av myndighetspålagt bruk av hjemmekontor, noe som ikke har rammet arbeidet i administrasjonen negativt.

Det aller meste av møter og medlemskontakt, inklusive generalforsamling, har gjennom året blitt gjennomført digitalt, med unntak av noen få uker på høsten da lettelsler i smittevernstiltak og redusert smittetrykk ga åpning for fysiske møter.

Likestilling i Sjømatnæringen

Høsten 2021 ble likestilling i sjømatnæringen satt på agendaen da en ung, kvinnelig fisker fortalte om sterkt kritikkverdige forhold på sin arbeidsplass. Hennes og andres sterke historier førte til at hele næringen igangsatte et arbeid for å avdekke den faktiske situasjonen med hensyn til likestilling. Samtlige organisasjoner ble innkalt til møte med både Fiskeri- og havminister Skjæran og Kultur- og likestillingsminister Trettebergstuen. Målet for møtet var å få klarhet i hvordan næringen samlet sett har jobbet med likestilling og mangfold og hva dagens situasjon er. Sjømat Norge tok initiativ til et møte med våre mest relevante samarbeidsorganisasjoner om problemstillingen allerede før møtet med ministrene. Dette arbeidet følges opp og målsettingen er å sørge for at uansett hvor i sjømatnæringen man jobber, kan man være seg selv i et mangfoldig arbeidsmiljø, med nulltoleranse for diskriminering og trakassering.

Sjømatnæringen som en sentral del av det grønne skiftet

Sjømat Norge jobber aktivt for å vise at sjømatnæringen er en viktig del av det grønne skiftet. Vi kan øke høstingen og produksjonen av klimavennlig sjømat og skape enda flere grønne arbeidsplasser i Norge. Med stabile og konkurransedyktige rammevilkår og riktig bruk av virkemiddelapparatet kan vi få til økt bearbeiding av ressursene i Norge som igjen bidrar til sirkulærøkonomi, ha en bærekraftig vekst i havbruk, produsere stadig mer av føringrediensene med lave miljøavtrykk i Norge og videreutvikle en sterk norsk leverandørnæring.

Oppfølging av bærekraftmålene i Sjømat 2030

Mål: *Sjømatnæringen skal være en aktiv pådriver for økt bruk av miljøregnskap i hele verdikjeden som verktøy for dokumentasjon og som grunnlag for prioriteringer.*

Sjømat Norge var med i utarbeidelsen av standardiserte regler for LCA-basert beregning av miljømessige fotavtrykk på produktnivå for fôr til matproduserende dyr (PEFCR Feed for food producing animals) i samarbeide med Europa-kommisjonen. Disse er nå fastsatt.

Sjømat Norge har siden 2019 i samarbeid med Europa-Kommisjonen ledet utarbeidelsen av tilsvarende beregningsregler for marin fisk (både fangstbasert og oppdrettsbasert) (PEFCR Marine fish for human consumption) (<https://www.marinefishpefcr.eu/>). Kommisjonen har blitt forsinket med leveringen av bakgrunnsdata/ sekundærdata og som er forutsetning for ferdigstilling av PEFCR. Dette medfører at PEFCR Marine fish for human consumption ikke blir ferdigstilt før i juli 2023.

En forutsetning for at det skal være praktisk mulig å beregne fotavtrykk basert på LCA for sjømat med delvis "lange" og sammensatte verdikjeder, er at det må foreligge lett tilgjengelige databaser med relevant miljøinformasjon av god kvalitet som kan brukes dersom en aktør ikke kan eller vil bruke primærdata fra sin leverandørkjede. Sjømat Norge har også i 2021 arbeidet med videreutvikling av *Global Feed Lifecycle Assessment Institute* (GFLI) som ble etablert som en stiftelse i USA i 2019 med dette som formål (<https://www.marinefishpefcr.eu/>). Sjømat Norge er med i styret i stiftelsen. Administrasjonen har base i Europa.

Mål: Havbruksnæringen skal innen 2030 redusere sine miljømessige fotavtrykk. Dette vil realiseres blant annet ved at en vesentlig andel av fiskefôret skal bestå av animalske og vegetabiliske biprodukter, insektprodukter og/eller produkter fra dyrking av mikroorganismer. Valg av råvarer til fôr skal være bærekraftig i forhold til sikring av artsmangfoldet, og i forhold til bevaring av regnskog og andre biotoper. Arter på lavere trofisk nivå, inkludert marine alger og dyre- og plantep plankton, bør utgjøre en viktig andel av råvarene for sjømatproduksjon herunder fôr til bruk i akvakultur.

De marine ressursene skal forvaltes bærekraftig. Alle marine ressurser herunder «nye» som hittil ikke har vært gjenstand for høsting, må forvaltes på en måte som legger til rette for stabil forsyning for industrialisering og verdiskaping under forutsetningen av at høstingen er miljømessig bærekraftig.

Siden substitusjon av vegetabiliske næringsmidler med marint mel og olje bidrar til vesentlig reduksjon av fôrets fotavtrykk, arbeider Sjømat Norge nå med å legge til rette for et slikt skifte. En vesentlig endring til nye marine råvarer og råvarer basert på dyrking av insekter eller mikroorganismer, krever omfattende innovasjon og investeringer som forutsetter at det offentlige virkemiddelapparatet for bærekraftig utvikling, legger til rette for risikoreduserende støtte til sjømatindustrien.

Sjømat Norge har løftet spørsmålet om oppskalering av fôrråvarer internt i NHO. Dette har ført til at NHO har pekt ut bionæringer og arbeid med å redusere klimaavtrykket i fôret som et av sine satsingsområder.

Det er viktig med støtte fra NGO'er på miljøsidan, og Sjømat Norge inngikk sammen med Aker biomarine, Biomar, Calanus, Cargill, Hordafôr, Mowis fôrselskap og Skretting en samarbeidsavtale med Bellona med dette som formål (Råvareløftet). I 2020 ble det gjennomført et oppstartarbeid som ble videreført i 2021, og hovedfokus var å sikre en politisk forankring i regjeringen med mål om at staten gjennomfører en koordinert satsing for å bidra til et skifte i råvarebruken. Arbeidet med politisk forankring må sies å være godt tydeliggjort i regjeringsplattformen: "*Regjeringen vil stimulere til økt bærekraft gjennom et eget program for produksjon av bærekraftig fôr basert på norske ressurser, sette mål om at alt fôr til havbruksnæringen skal være fra bærekraftige kilder innen 2030, og legge til rette for bruk av karbon (CCU) innen fôrproduksjon.*"

Arbeidet med Råvareløftet videreføres i 2022.

Matsvinn

Matbransjen signerte i 2017 bransjeavtalen om reduksjon av matsvinn med Klima- og miljødepartementet (KLD) og fire andre departementer. Målet er å halvere matsvinnet innen 2030, med delmål om en 15 % reduksjon i 2020 og 30% reduksjon i 2025. For å nå målet må matsvinnet kartlegges og rapporteres, og det må gjøres tiltak og samarbeide på tvers av verdikjeden. I 2021 tilsluttet ytterligere tre sjømatvirksomheter seg tilslutningserklæringen. Totalt har 8 av medlemmene til Sjømat Norge tilsluttet seg. Sjømat Norge har som mål at ytterligere 5 virksomheter tilslutter seg i løpet av 2022, og på sikt at alle medlemmer bidrar til dette viktige arbeidet.

Første hovedrapportering til KLD var i 2021. Resultatet viste at matbransjen som helhet ikke hadde nådd delmålet (ca. 10 % reduksjon), men sjømatindustrien isolert sett har redusert matsvinnet med 15 % siden målingene startet, målt i kg matsvinn per innbygger. Sjømatnæringen hadde et gjennomsnittlig matsvinn på ca. 3 %, noe som er blant det laveste innen matbransjen. Arbeidet med å kartlegge årsaker og omfang av matsvinn samt tiltak for å redusere matsvinn vil fortsette i 2022.

#MerAv og samarbeid for økt sjømatkonsum

Arbeidet MerAv, som er innsatsområde 4 i intensjonsavtalen for et sunnere kosthold, koordineres av Sjømat Norge, Norges Frukt- og Grønnsakgrossisters Forbund og Baker- og konditorbransjens Landsforening. Målet er å øke konsumet av sjømat, frukt, bær og grønnsaker og grove kornprodukter med 20% innen 2021. Tross myndighetenes oppfordring om å spise mere sjømat, frukt, grønt og grovt har sjømatkonsumet falt de siste 5 årene, før det flatet ut i 2020.

24. mars 2021 ble webinaret **#MerAv** – På lag med idretten arrangert. Idrett og betydningen av sunt kosthold er sterkt knyttet til hverandre. Under webinaret poengterte flere av innleiderne hvor vanskelig det kan være å endre kostholdsvaner i voksen alder. Det er derfor av stor betydning å etablere møteplasser med barn og unge hvor sunt kosthold har en naturlig plass. Sjømat Norge vil fortsette samarbeidet med Ungt Entreprenørskap om Sunn ungdomsmat, hvor målet er å øke kunnskapen om sjømat i skolen og engasjere elevene til å finne løsninger som bidrar til å øke sjømatkonsumet blant de unge.

De koordinerende organisasjonene gjennomfører et månedlig «redaksjonsmøte» knyttet til nettsiden merav.no, samt SoMe kanalene Facebook og Instagram, som begge har en #MerAv konto. Koordinatorene for innsatsområdene har høsten 2021 arbeidet systematisk med tilrettelegging av nye avtaler for tilslutning til intensjonsavtalen 2022-2025 hos nåværende aktører i tillegg til arbeidet med rekruttering av nye aktører til avtalen. Organisasjonene har også oppfordret sine medlemsvirksomheter til å delta i konkurransen om intensjonsavtalens utmerkelse. Helsedirektoratet resirkulerte også kampanjene #MerAv laget høsten 2020 i sosiale medier høsten 2021.

EU Taksonomi

EU taksonomi (forordning 2020/852) som ble vedtatt juni 2020 er EUs klassifiseringssystem for bærekraftige økonomiske aktiviteter og offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren. Taksonomien er kanskje den viktigste delen av EUs handlingsplan for bærekraftig finans (som består av flere tilstøtende og relevante regelverk).

Hvorvidt en investering/økonomisk aktivitet bidrar vesentlig til miljømessig bærekraftig utvikling, fastsettes på basis av følgende:

A) bidrar vesentlig til å nå ett eller flere av de miljømål som er fastsatt i artikkel 9:

- a) motvirkning av klimaendringer
- b) tilpasning til klimaendringer (tiltak for å forebygge effekten av klimaendringer)
- c) bærekraftig anvendelse og beskyttelse av vann- og havressurser
- d) omstilling til en sirkulær økonomi
- e) forebygging og bekjempelse av forurensning
- f) beskyttelse og gjenoppretning av biodiversitet og økosystemer.

og

B) ikke er til vesentlig skade for noen av de samme miljømål,

C) aktiviteten gjennomføres i overensstemmelse med de minimums garantitiltak som er fastsatt,

D) oppfyller de tekniske screeningskriterier som vil utarbeides for hver av de nevnte målene det vil si klargjøring i forhold til A.

Taksonomien er EØS-relevant og skal gjennomføres i norsk rett. For å sikre god forankring av vårt arbeid blant medlemmene er det nedsatt en egen arbeidsgruppe bestående av representanter fra selskapene som Sjømat Norge koordinerer sitt arbeid med.

Det er fremdeles noe uklart hvordan kriteriene som fastsettes vil slå ut for virksomhet knyttet til sjømatnæringen når det gjelder a) og b). Sjømat Norge etablerte i 2020 en god dialog med NFD for å kunne gi innspill til den videre prosessen i Brussel ved utarbeidelse av kriteriene. I tillegg er det etablert et godt samarbeid med NHO for å sikre medvirkning til den videre regelverksutviklingen. I 2021 ble det utarbeidet et førsteutkast med forslag til relevante kriterier for fiskeri og matproduksjon. Disse kriteriene var til dels lite treffende og svært vanskelige å kunne dokumentere oppfyllelse av. Disse utfordringene ble belyst i hørings svar fra Sjømat Norge og fra Nærings- og fiskeridepartementet. Det er ikke kommet forslag til kriterier for akvakulturvirksomhet. EUs taksonomi ble ved årsskiftet 2021/2022 gjeldende i henhold til norsk rett.

Gjennomføring av EUs dyrehelselov i Norge

EU vedtok i 2016 en ny overordnet forordning som setter rammene for tiltak Kommisjonen og nasjonale myndigheter kan vedta i forhold til kontroll med overførbare sykdommer hos husdyr, akvakulturdyr og hos ville dyr. Forordningen gjelder også for tiltak som begrunnes med miljøhensyn og som gjelder tiltak rettet mot overførbare sykdommer. Det er også vedtatt en utledet forordning som gir nærmere bestemmelser knyttet til listeførte sykdommer – herunder ILA. Begge forordningen trådte i kraft fra 21. april 2021.

Mattilsynet har tolket forordningene slik at norske myndigheter ikke har hjemmel til å iverksette tiltak i forbindelse med utbrudd av ILA med mindre Norge etablerer et omfattende utryddelsesprogram mot ILA. Sjømat Norge har i hele 2021 imøtegått denne fortolkningen, men møtt motbør både i Mattilsynet og NFD. Det foreslåtte utryddelsesprogrammet er etter Sjømat Norges vurdering åpenbart uforholdsmessig i omfang særlig fordi det aldri vil være mulig å unngå utbrudd av ILA langs norskekysten. Sjømat Norge sendte klage til ESA og stilte spørsmålet om det er riktig at myndighetene bare kan iverksette tiltak mot ILA-utbrudd dersom ESA hadde godkjent et utryddelsesprogram. Saken er oversendt Kommisjonens *Legal service* for besvarelse, men foreløpig tilbakemelding fra ESA er at

svaret er nei dvs. ikke i samsvar med Mattilsynets påstand. *Legal service* vil ikke avgi uttalelse før mai-juni 2022. NFD har meddelt at inntil videre er det gjeldende forskrift som gjelder. Sjømat Norge har bedt Mattilsynet om at vi etablerer en konstruktiv dialog om hva som vil være et forholdsmessig kontrollprogram for ILA i Norge i fremtiden, og at man på basis av et omforent forslag innpasser kontrollprogrammet til kravene i de nevnte forordningene.

Industriutslippsdirektivet

Sjømat Norge har over lang tid påpekt at norske myndigheter må ha et større engasjement og aktivitet i arbeidet med EU-direktiver, og at det er påkrevd at norske myndigheter deltar i ekspertgrupper og det faglige forarbeidet. Dette gjelder spesielt på sjømatområdet hvor Norge har stor kompetanse. Innenfor EU er sjømatnæringen en liten næring, mens den i Norge er en stor næring. Det gjør også at andre medlemsland i liten grad melder inn problemstillinger knyttet til sjømatområdet. Derfor er det ekstra viktig at Norge har høy deltagelse i ekspertgrupper og forberedende arbeid på dette området. Sjømat Norge avholdt i fjor flere møter med daværende statsråd i Klima- og miljødepartementet Sveinung Rotevatn om viktigheten av å løfte dette arbeidet, og rettet spesielt fokus på problemer knyttet til mangel på referansedokument på lakseslakteriene. Vi ønsket der at Miljødirektoratet sammen med Sjømat Norge kunne utarbeide et slikt dokument slik at vi sikret det norske handlingsrommet. Dette har vi slitt med å få forståelse for. Statsråden ba om at det blir tatt en ekstra runde i Miljødirektoratet for å avklare om de kunne gjøre et slikt arbeid. I møte med Miljødirektoratet ble det avvist, og pekt på at bedriftene selv må søke om dispensasjon til Statsforvalter. På andre områder som på fiskemel er det en større egenproduksjon i EU. Der har vi i tillegg til å jobbe mot norske myndigheter hatt nytte av å spille inn via den europeiske og spesielt den danske industrien.

Erfaringene fra arbeidet med industriutslippsdirektivet er dessverre ikke de eneste når det gjelder manglende norsk deltagelse i arbeidet opp mot EU. Norske myndigheter er generelt for fraværende i faglige prosesser i forkant av regelverksarbeid. Dette gjør at norske interesser ikke godt nok blir ivaretatt. Spesielt på sjømatområdet hvor Norge er så sentral vil norske myndigheter ha stor påvirkning hvis vi velger å bidra mer. Norske myndigheter har også generelt en holdning hvor de søker å holde avstand til næringslivet. Dette i motsetning til mange andre land som aktivt arbeider for å fremme sine interesser.

Digitalisering

Digitalisering er et verktøy for å nå et mål, og ikke et mål i seg selv. For næringsaktørene vil det være viktig at digitalisering kan bidra til å styrke konkurransekraften blant annet basert på økt tilgang på informasjon med direkte relevans for innovasjon og effektivisering. Samarbeid om digitalisering mellom det private og det offentlige skal gjøre hverdagen i sjømatnæringen enklere gjennom offentlig-privat sektorutvikling. Grunnlaget for det, som står i regjeringsplattformen, er tilrettelegging av «samfunnsøkonomiske og selvforsterkende samarbeid», og dette er fulgt opp i *Én digital offentlig sektor. Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019-2025*. Arbeidet er allerede igangsatt blant annet i finansnæringen og landbruket, og settes nå i gang for havbruk, bygg og anlegg samt kraftbransjen. Sjømat Norge, Sjømatbedriftene og NFD inngikk 20. august en avtale om etableringen av OPS sjømat.

Målet med OPS Sjømat er å gjennomføre samfunnsøkonomisk lønnsomme og selvforsterkende offentlig-private tiltak, med fokus på digitalisering, til det beste for sjømatnæringens konkurransekraft og verdiskaping. Dette skal oppnås ved å:

1. Bedre informasjonstilgangen og datakvaliteten og ved hjelp av standarder sikre at data er ensartet, aggregerbare og sammenlignbare.
2. Forenkle innsamling, intern bruk og distribusjon av data ved at det etableres åpne standarder for informasjonsutveksling.
3. Etablere en effektiv og sikker distribusjon av data fra dataeier til brukere av dataene, herunder FoU-institusjoner.
4. Sikre at eierskapet til data som tilgjengeliggjøres, forvaltes på en sikker og hensiktsmessig måte, og sikre at interessene til de som deler data til enhver tid er ivaretatt.
5. Legge til rette for at tilgjengelig data kan utnyttes på en måte som bidrar til å øke konkurransekraften til den enkelte næringsdrivende, og til næringen som helhet.
6. Sørge for at myndighetene får tilgang til de data som er nødvendig for kunne føre tilsyn i samsvar med deres forvaltningsoppgaver.

OPS-samarbeidet skal bidra til måloppnåelse ved å samordne ulike initiativ, samt selv bidra til å prioritere, finne finansiering og igangsette relevante prosjekter og følge opp gevinstrealiseringen av disse. Det er en ambisjon at arbeidet skal gi gevinster for hele sjømatnæringen.

Markedsadgang

Det blir stadig mer krevende å opprettholde forutsigbar tilgang til alle de markeder sjømatnæringa er avhengige av. Dette er ressurskrevende både for myndigheter og næring, og påvirker i økende grad hvilke verdier som kan skapes i sjømatnæringa.

Handelen med EU er delvis regulert gjennom tidsbegrensa tollfrie kvoter. Fra mai 2021 ble ti av disse kvotene avsluttet, uten at Norge og EU hadde på plass en ny avtale som kunne sikre videreføring av kvotene. Det er ei stor utfordring for sjømatnæringa at vi har en uforutsigbar og mangelfull tilgang til vårt viktigste marked. Sjømat Norge har gjennom flere år tatt dette opp med skiftende regjeringer og Storting, uten at det ser ut til at problemet blir tatt på alvor.

Frihandelsavtalen med Storbritannia ble slutført i 2021. Sjømat Norge hadde klare forventninger om at avtalen skulle gi redusert toll, særlig for bearbejdede produkter. Sammen med Norges Fiskarlag arbeidet vi aktivt for at myndighetene i forhandlingene skulle prioritere en vekstkraftig og internasjonalt konkurransedyktig sjømatnæring. Norske krav på sjømat ble imidlertid som forventet møtt med et motkrav fra britisk side om lettere adgang til Norge for britiske landbruksvarer. Resultatet ble skuffende for sjømatnæringa, og avtalen gir små forbedringer i handelen med Storbritannia. Storbritannia har fortsatt ikke innført veterinær grensekontroll ved innførsel av sjømat. Kontrollen er utsatt flere ganger og forventes innført sent i 2022. Sjømat Norge har gjennom 2021 hatt tett kontakt med Mattilsynet om hvordan næringene best mulig kan møte kravene om at sjømat til Storbritannia skal følges av et helsesertifikat.

Markedsadgangen til Kina er stadig svært krevende, og utfordrer handelsstrømmen fra norske bedrifter. Manglende oppfølging og godkjenning av nye bedrifter og produkter fra kinesiske myndigheters side, gjør at en rekke norske bedrifter er avskåret fra å handle med Kina. Videre har nye regelverk knyttet til merking og emballering skapt betydelig usikkerhet for aktørene som handler med Kina.

Stadig flere land innfører omfattende godkjenningsordninger og listeføring av bedrifter og produkter som de tillater å handle med. Dette gjelder særlig for asiatiske land.

Arbeids- og ressurskriminalitet

Sjømat Norge har også i 2021 arbeidet mye med problemstillinger knyttet til arbeidslivskriminalitet og ressurskriminalitet i fiskerinæringen. Etterlevelse av regelverket er avgjørende for å sikre like konkurransevilkår i næringen, og bærekraftig forvaltning av de viltlevende marine ressursene.

Sjømat Norge erfarte at den fysiske fiskerikontrollen var bedre i 2021 enn tidligere år. En god lokal tilstedeværelse av fiskeridirektoratet er avgjørende for å bekjempe kriminalitet i næringa.

Innenfor arbeidslivskriminaliteten jobber Sjømat Norge sammen med flere andre organisasjoner gjennom prosjektet "Kvit fisk", hvor formålet er å samarbeide tettere med tilsynsetatene for å sikre et ryddig arbeidsliv og etterlevelse av regelverket.

Sjømat Norge har jobbet for å styrke A-krimsentrene, og for å få etablert et slikt senter også i Troms og Finnmark. Dette fikk man gjennomslag for da regjeringen valgte å opprette et nytt A-krimssenter i Troms og Finnmark. A-krimsentrene er en nyttig konstruksjon for å sikre samarbeid mellom ulike kontrolletater, og arbeidet som A-krimssenteret i Nordland har gjort for å slå ned på arbeidslivskriminalitet i fiskerinæringa har vært effektivt. En utvidelse av A-krimssenter også i Troms og Finnmark vil bety mye for bekjempelsen av arbeidslivskriminalitet fremover.

Råstofftilgang

Fiskeindustrien har generelt lav lønnsomhet. Sjømat Norge arbeider aktivt for å bedre rammebetingelsene for industrien. En av utfordringene for fiskeindustrien er tilgang på råstoff, og organiseringen av førstehåndsomsetningen. Sjømat Norge har rettet fokus mot førstehåndsomsetningen av fryst hvitfisk, og dette er en av årsakene til at vi gikk inn i 2022 med nye regler for omsetning av fryst hvitfisk. Vi vil fortsette med å arbeide for bedre vilkår for industrien i omsetningen av pelagisk fisk og fersk hvitfisk.

Rettsak Norges Sildesalgslag

Themissaken

Etter uenighet om minstepris stoppet Norges sildesalgslag fisket etter tobis i mai 2017. Etter at det var enighet om ny minstepris, men før stoppen i fisket var opphevet, leverte det danske fartøyet «Themis» 879 tonn tobis til Pelagias fabrikk i Karmsund i Rogaland. Sildelaget anmeldte fartøyet og fabrikken. I etterkant fattet salgslaget vedtak om å dra inn hele verdien av fangsten. Vedtaket om inndragning ble påklaget til Nærings og fiskeridepartementet som opprettholdt vedtaket. Pelagia og Sjømat Norge tok så saken til retten, der en vant i tingretten, men tapte i lagmannsretten. Saken ble anket til Høyesterett i oktober 2021, der Pelagia og Sjømat Norge vant. Høyesterett konkluderte med at Sildelaget gitt ut over sine fullmakter da de stoppet tobisfisket. Dommen viser også tydelig at det er grenser for hvor langt salgslagenes fullmakter kan strekkes.

Offentliggjøring av omsetningsinformasjon

Sjømat Norge tok ut stevning mot Norges Sildesalgslag i Bergen tingrett for å begrense tilgangen til prisinformasjon fra enkelttransaksjoner. Sjømat Norge mener det er uheldig og skadelig at Sildelaget gjør sentral omsetningsinformasjon fra de enkelte auksjonssalg tilgjengelig i sanntid for alle fiskere og kjøpere i inn- og utland som har tilgang til Sildelagets innloggingsportal. Dette er en praksis som ikke er forankret i avtale med kjøpersiden, men som Sildelaget ensidig har besluttet og gjennomfører. Det er Sjømat Norges klare holdning at detaljert omsetningsinformasjon i utgangspunktet er å betrakte som forretningshemmeligheter.

Rettsforhandlingene ble gjennomført i februar 2021. Sildelaget fikk medhold i Bergen tingrett (nå Hordaland tingrett) i at lagets praksis med å gjøre prissensitiv informasjon tilgjengelig på lagets nettsider, er lovlig og kan fortsette. I dommen konkluderte retten med at hensynet til fiskeindustrien er underordnet, og at salgslagene derfor ikke må ta hensyn til hele verdikjeden. Dette mener Sjømat Norge er i strid med intensjonene til Stortinget. Da den gamle råfiskloven skulle bli fiskesalgslagsloven, var det et viktig poeng at fiskesalgslagene skulle ta hensyn til hele verdikjeden. Det ble slått fast at fiskesalgslagene har et samfunnsansvar utover å maksimere pris til fiskerne. Det ble hevdet at den nye loven ville bidra til en bedre balanse mellom de ulike leddene i næringen. Sjømat Norge anker derfor saken til lagmannsretten.

Arbeidet med revisjonen av NS 9415 og høringen av NYTEK22

Revisjonen av NS 9515:2009, som startet opp i 2017, ble omsider sluttført i 2021. Prosess og omfang viste seg etter hvert å bli langt mer omfattende enn forutsatt da Sjømat Norge våren 2017 oppnevnte en ressursgruppe, bestående av totalt åtte representanter fra våre medlemsbedrifter innenfor teknologi- og service og havbruk. Sju av disse var sammen med administrasjonen også representert i standardiseringskomiteen. Hensikten med arbeidet i Ressursgruppen var å diskutere foreslåtte innspill, både egne og andres, internt i Sjømat Norge, for deretter å kunne gi omforente innspill til komiteen.

Etter et omfattende arbeid både i Ressursgruppen og i komiteen, ble utkast til revidert NS 9415 sendt på offisiell høring i slutten av november 2020, med høringsfrist 15.02.2021. Det kom inn omkring 600 innspill i høringsprosessen, herunder også en rekke innspill fra Sjømat Norges ressursgruppe. Dette resulterte i mange nye møter både i Ressursgruppen og i komiteen våren og forsommeren 2021, før revidert utgave av standarden, NS 9415:2021, kunne publiseres i august 2021 og presenteres i forbindelse med AquaNor og senere mer omfattende i et webinar i regi av Standard Norge i september. I disse møtene bidro både Sjømat Norge og flere av medlemmene i Ressursgruppen.

Våren 2021 ble også en ny teknisk forskrift, NYTEK22, sendt på høring med høringsfrist i juli 2021. Ressursgruppen tilbød seg å bidra også i arbeidet med denne viktige høringen, og bidro dermed sterkt til at Sjømat Norge kunne sende et hørings svar som var godt gjennomarbeidet og forankret både i Ressursgruppen og hos tillitsvalgte i AU teknologi- og service og Bransjegruppe havbruk. NYTEK22 er våren 2022 til gjennomgang i NFD.

Underveis i arbeidet med standarden og det nye forskriftsutkastet er det sendt ut flere medlemsinformasjoner, og AU teknologi og service, Rømmingsutvalget og Bransjegruppe havbruk har vært orientert jevnlig. Det har også i 2021 vært flere dialogmøter med Fiskeridirektoratet hvor innholdet i standarden, og ulike forhold knyttet til den parallelt pågående utarbeidelsen av den nye NYTEK-forskriften, NYTEK22, har vært diskutert.

Utvalg for å vurdere tillatelsessystemet i havbruket

Regjeringen Solberg la i juli frem strategien «Et hav av muligheter». Sjømat Norge har gitt innspill i strategiprosessen. I regjeringens strategi ble det varslet at regjeringen ønsket å gjennomgå hele tillatelsessystemet i havbruket inkludert særtillatelser. Den 8. oktober oppnevnte regjeringen et utvalg som skal ledes av professor Linda Nøstbakken. Utvalget har fått et bredt mandat. Regjeringen Støre gjorde justeringer i mandatet slik at det blant annet skal utredes om havbrukstillatelser skal gjøres tidsavgrenset. Det ble også gjort justeringer i sammensettingen av utvalget. Sjømat Norge har gjennom Sjømat 2030 arbeidet mye med hvordan tillatelsessystemet bør utvikles, og har i egen rapport "Fremtidig regulering og vekst i havbruket" skissert hvordan vi mener trafikklyssystemet og havbruksreguleringer kan gjøres mer treffsikkert på sikt. Sjømat Norge vil følge opp arbeidet aktivt.

Arbeid for å gjøre trafikklysreguleringen mer treffsikker

Sjømat Norge har uttrykt sin støtte til en trafikklysordning, men har ved flere anledninger vist til at reguleringen kan og bør forbedres. Dagens trafikklysordning baserer seg på modeller som ikke godt nok kvantifiserer hvilken populasjonsregulerende effekt lus fra oppdrett har på vill laksefisk. Med tanke på hvilke store samfunnsøkonomiske effekter konklusjonen fra denne modellen har, så har organisasjonen påpekt behovet for å gjennomføre en uavhengig evaluering av modellen. Sjømat Norge har videre en rekke ganger påpekt et behov for å se på hvordan trafikklysordningen kan videreutvikles for å gjøre den mer treffsikker.

I 2021 ble det nedsatt en internasjonal evalueringskomité (forkortet til EvalComm) i regi av Norges forskningsråd, etter anmodning fra Nærings- og fiskeridepartementet, for å vurdere det vitenskapelige grunnlaget for Trafikklyssystemet som brukes til å regulere veksten i norsk lakseoppdrett. Komiteen hadde en rekke kritiske kommentarer til arbeidet med det faglige grunnlaget som departementet legger til grunn når trafikklyset for det enkelte produksjonsområde blir definert.

For Sjømat Norge sin del blir spørsmålet hvordan dette arbeidet kan bidra til å gjøre trafikklysordningen bedre, og hvilken betydning dette vil ha for 2021-runden. Den nye regjeringen har også i Hurdalserklæringen signalisert at de ønsker å ta inn nye miljøindikatorer i trafikklysregimet. Dette spørsmålet vil bli vurdert av utvalget som er nevnt ovenfor.

Ved tildeling av vekst i 2017 gikk 2 % av vekst til de eksisterende tillatelsene, og 4 % ble lagt ut til salg gjennom auksjoner. I 2019-runden ble andelen av veksten som ble tildelt eksisterende tillatelser redusert til 1 %. I høringer som er gjennomført i forbindelse med tildelingsrundene har Sjømat Norge bedt om at en større andel går til eksisterende tillatelser. Det er sentralt at ordningen premierer kollektive tiltak som bidrar til å redusere nivåene av lakselus. Når en så liten del av veksten avsettes til bedriftene som har gjennomført forbedringer blir incitamentet for tiltak svekket.

Havbruk til havs

Havbruk til havs har et stort potensial for eksportrettet jobb- og verdiskaping. Det vil også skape store ringvirkninger for teknologiutvikling og norsk leverandørindustri. Det er viktig at næringen konkurrerer om egnede arealer på samme vilkår som andre næringsinteresser. Sjømat Norge jobber for at myndighetene skal legge frem et regulatorisk rammeverk som gir forutsigbarhet for de

aktørene som ønsker å satse i dette segmentet. Det innebærer systemer tilpasset havbruk til havs for utlysning, og tildeling av område og tillatelser.

Sjømat Norges innspill til myndighetene på bl.a. foreslåtte områder for havbasert havbruk er forankret i Sjømat Norges strategi for havbruk til havs. Sjømat Norge har også påpekt at arbeidet med å få på plass et forvaltningsregime utenfor grunnlinjen ikke må tape fart grunnet regjeringens gjennomgang av tillatelsessystemet.

Tilsyn med dykkere

Også i 2021 har reglene rundt dykking vært et tema. Sjømat Norge har hatt et godt samarbeid med alle de maritime organisasjonene i denne saken. Til tross for dette, vedtok Stortinget i våres en lovendring av arbeidsmiljølovens (aml.) omfangsbestemmelse. Den innebærer at lovens unntak for sjøfart ikke skal gjelde dykkeroperasjoner. Dermed ligger det an til at amls rekkevidde bryter en veletablert grense mellom sjøfartsregelverket og regelverket på land. Det gjenstår, etter vårt syn, en rekke uavklarte spørsmål om praktisk etterlevelse av lovendringen. Vi har også spilt inn at lovendringen kan være i strid med både internasjonalt sjøfartsregleverk som Norge har forpliktet seg til, og med EU/EØS-rett. Spørsmålet har vært drøftet med både den sittende og den forrige regjeringen. Sjømat Norge vil fortsette å forfølge saken i 2022.

Rederiskatt

Sjømat Norge jobber for at rederiene i havbruket får gode rammevilkår og behandles på lik linje med øvrig skipsfart. Vi har bl.a. avgitt uttalelse til en utredning om tiltak som skal styrke norsk maritim kompetanse, sikre norske sjøfolk på norske skip og sikre norske rederiers konkurransekraft. På tampen av året jobbes det med en høringsuttalelse om endringer i rederiskatteordningen, hvor vi poengterer behovet for stabile og forutsigbare rammevilkår for havbruksrederiene.

Tariffoppgjøret 2021

Sjømat Norge har forhandlingsansvar for følgende overenskomster:

- Overenskomst for Fiskemel og Fiskefôrindustrien med Industri Energi
- Havbruksoverenskomsten med Fellesforbundet
- Fiskeindustrioverenskomsten med Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelforbund
- Overenskomst for Service- og flerbruksfartøy med: Norsk Sjømannsforbund, Norsk Sjøoffisersforbund og Norsk Maskinistforbund
- Overenskomst for skip med: Norsk Sjømannsforbund, Norsk Sjøoffisersforbund og Norsk maskinistforbund

Tariffoppgjøret 2021 var et såkalt mellomoppgjør. Forhandlingene foregikk mellom LO og NHO og Sjømat Norge var representert i NHOs delegasjon. Temaet for oppgjøret var kun økonomi. Oppgjøret var for øvrig preget av at det var betydelige forskjeller mellom de ulike landsforeningene i NHO i forhold til hvor rammet de var av korona epidemien. Oppgjøret gikk til mekling og ble løst etter mekling over et døgn på overtid.

Resultatet ble et generelt tillegg på kr. 2,25. I tillegg fikk enkelte overenskomster et såkalt lavlønnstillegg på kr. 1,-, men dette omfattet ingen av Sjømat Norges overenskomster.

Den økonomiske rammen for oppgjøret var på 2,7 %, som består av et overheng på 1 %, tariff tillegg på 0,7 % og en glidning på 1 %.

Minstelønnsatsene i Havbruksoverenskomsten ble regulert med det generelle tillegget, altså kr. 2,25. I Overenskomst fiskemel- og fiskefôr ble minstelønn og skiftsatser regulert etter bestemmelsene i overenskomsten. For Fiskeindustrioverenskomsten ble minstelønnen økt med kr. 4,25 etter den såkalte garantiordningen, som innebærer heving i takt med lønnsutviklingen innenfor mat- og drikkeindustrien.

Forhandlingene på sjøfartstariffene foregikk på høsten. Her ble resultatet tilsvarende som meklingsløsningen mellom Kystrederiene og sjømannsorganisasjonene. Dette innebar en ramme for oppgjørene på ca. 3 %.

Paul Birger Torgnes (sign)
Styreleder

Inger-Marie Sperre (sign)
1. nestleder

Odd Strøm (sign)
2. nestleder

Stig Nilsen (sign)

Line Ellingsen (sign)

Rita Karlsen (sign)

Gunnar Haagensen (sign)

Øyvind Oaland (sign)

Atle Eide (sign)

Kristine Hartmann (sign)

Geir Ove Ystmark adm. dir. (sign)